

NOVICE IZ NAŠIH KRAJEV

ZALOG

Z gradnjo novih stanovanj se v Zalogu vedno bolj pereč pojavlja v ospredje problem oskrbe vaščanov. Po urbanističnem programu je poleg zadružnega doma predviden objekt, nekakšen center, v katerem naj bi dobile prostor večje trgovine, restavracija, razni obrtniki ter druge ustanove in podjetja, potreba za normalno življeno večjih naselij.

Krajevna skupnost je na zadnji seji imenovala komisijo, ki naj v sodelovanju s podjetjem Soseska in občinsko skupščino pripravi program in poisci investitorja. Ker so trenutno največji problem premajhne trgovine in ker ima v Zalogu obo trgovska lokalna trgovska podjetje Mercator Ljubljana, so najprej vprašali to podjetje, če so v najkrajšem času pripravljeni zgraditi dovolj velik lokal z večnamensko prodajo, oziroma manjšo blagovnico. Odgovor direktorja razvojnega sektorja je bil negativen, zato bodo Zalogani prisiljeni poiskati drugega investitorja.

Konec avgusta bo po programu zabetonirana plošča na drsališču v Zalogu, tako da bodo verjetno že to zimsko sezono zapele drsalke na umetnem ledu. Problem bo zaenkrat še čiščenje snega s plošče, ker ni denarja za kakršenkoli čistilni stroj.

Na zadnji seji KS so razpravljali tudi o ureditvi zelenih površin za rekreacijske namene. Sprejeto je bilo načelno stališče, da je treba najprej urediti površine v najbolj koncentričnih okoliših. Predstavniki TVD Partizan pa so tudi obljubili, da so pripravljeni pomagati pri urejanju športnega parka ob drsališču.

Dela na podhomu v Zalogu – Sp. Kašelj so končana, tako da je prebivalcem Sp. Kašla omogočena hoja skoz prehod. Na kašelski strani, kjer železnica še ni zaključila svojih gradbenih del, so pristopi dobro urejeni in lepo peskanji, v podhomu pa je položen asfalt ter povezan z že prej asfaltiranim priključkom za Zaloško cesto. Za ta asfaltni priključek je prispevala KS 13.000 dinarjev.

Pred kratkim je KS Zalog potrdila projekt za priključek Krive poti iz Sp. Kašla na Zaloško cesto. Izvajalec del je gradbeno podjetje ZZTP iz Ljubljane. Denar je zagotovljen, urejene so vse formalnosti, vključno z odkupom zemljišča; zato upamo, da bo izvajalec pričel z deli v kratkem času in bo tako za prebivalce Sp. Kašla odpravil tudi ta nekaj let trajajoči problem.

Prebivalcem severovzhodnega dela Zaloga se je uresničila dolgoletna želja – asfaltirana je Pot na Labar, dolga ok. 800 m. Stroški asfaltiranja znašajo 270.000 dinarjev, v znesku pa je vsteta tudi cena odbojne ograje (70.000 dinarjev), ki je nujno potrebna, saj poteka ok. 300 m ceste po robu 8 m visokega brega Ljubljance.

V razpravi jih je sodelovalo precej, na postavljena vprašanja pa sta odgovarjala predstavniki občinske skupščine in predstavnik podjetja Fond. Na koncu so sklenili izvoliti posebno komisijo, ki naj vaščane (na zboru jih je bilo okoli 450) zastopa pri pristojnih forumih – glede sprememb odmere davka na imovino in točkovnega sistema. Osnovna poanta in sklepi so bili:

1. vaščani niso proti davkom, če so ti pravilno odmerjeni, oz. če so v razmerju do dajatev uporabnikov družbenih stanovanj;

2. davčno politiko bi bilo potrebno usklajevati z dohodkom, oz. osebnim dohodkom občanov, posebno tistih z nižjimi osebnimi dohodki oz. pokojnini;

3. sistem točkovanja naj se spremeni tako, da bo osnova kvadratura prostorov in kvaliteta gradnje, drugo na točkovanje ne sme vplivati;

4. nihle ne odda točkovne pole, dokler pristojni forumi uradno ne odgovorijo na zahteve občanov.

MILENA MATJAŽIČ

ZADVOR

Gradbena dela na novi šoli v Zalogu so v polnem teklu. Objekt je že dokaj zrasel nad zemljo in je kljub nejevernim Tomažem upati, da bo gradbeno podjetje Obnova objekt zgradilo in opremilo do roka.

Tudi splošno gradbeno podjetje Nova Gorica, ki gradi stacionarske bloke ob Agrokombinatski cesti, ni od muh, saj sta od začetka gradnje minila bora dva meseca, pa že gradijo četrto nadstropje prvega bloka. Trdijo, da bodo prvi blok oddali uporabnikom do konca leta!

Dne 13. julija je bila v Zalogu letna konferenca SZDL. Predsednik KO SZDL tov. Medle je podal izčrpano poročilo o delu organizacije v pretekli mandatni dobi ter nakazal naloge, ki stojijo pred novim odborom. Predvsem je poudaril naloge v zvezi z oživitvijo kulturne dejavnosti, razprave v zvezi z novo ustavo, sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami, pomoč ostarem in vaščanom in pomoč pri nadaljnji organizaciji splošnega ljudskega odpora.

Posebno vroče razprave o delu SZDL ni bilo. Vaščani so čakali, da mine formalni del, vključno z volitvami v novi odbor, ter so se razgibali šele v drugem delu, ko je potekala razprava o novem sistemu obdavčevanja imovine in ocenjevanju oz. točkovjanju hiš in stanovanj.

ALOJZ KASTELIC

Da je turistično društvo organiziralo tako pridreditev prav v teh krajih, ni slučaj. V Zagradušči in Češnjicah že od nekdaj gojijo zdrave in sočne češnje, zadnja leta pa tudi vrtne jagode.

Domačini so poskrbeli, da so imeli gostje na voljo dovolj češnjev in jagod, čeprav je slednjih zmanjkal, češnji pa je bilo vesko dovolj. Tako so domačini, pridelovalci češnjev in jagod, prišli na svoj račun, gostje pa so se lepo zabavali ob zvokih narodnih, ponarodelih in modernih skladbah.

Pridreditev je nadvse lepo uspela, zadovoljni so bili društvo, domačini in gostje. To tradicijo kaže nadaljevati, saj je udeležba gostov pokazala, da jim je taka pridreditev zelo všeč. Drugo leto torej: Na svidenje!

SATURNUS

Kovinsko predelovalna industrija – embalaža – avtooprema

UPRAVA: Ljubljana, Obč. železnici 16, tel.: 313-666 – KOMERCIJALNI SEKTOR: Ljubljana, Proleterska 4/III, tel.: 314-477 – Telex: Yu Saturn 31208 – Telegram: Saturnus Ljubljana – P. p. p.

NAŠ PROGRAM: Konzervne doze za prehrambeno industrijo; pločevinska embalaža za prehrambeno, kemično, farmacevtsko in druge industrije; pokrovke za stekleno embalažo; alupo, aluvii, sapo, žano in kronske; izdelki za široko potrošnjo: dekorativne škatle in pladnji ter razpršilci; svetlobna oprema za vozila: žarnomeri, svetilke in refleksni žarilci vseh vrst; elektrotermični aparati: kuhalniki, peči, kaloriferji; napisne ploščice: litografiante, eloksirante; pločevinski reklamni plakati.

JAVOR

Že v prejšnji številki Naša skupnost smo brali o kulturnem življenju v Javoru. Bila je zaključna prireditev letosnje sezone zvezne kulturno-prosvetnih organizacij občine Moste-Polje, obenem pa je gledališka skupina oziroma KUD Fr. Prešeren Javor praznovala 35-letnico obstoja. Prav nič ne bi bilo odveč, če spregovorimo še nekaj podrobnosti o delovanju društva.

Velikokrat se kje sliši že v območju naše občine, da marsikrat Javor ne pozna in ne ve, če sploh obstaja. V zadnji številki pa so občani lahko videli, da vas le ni tako zaostala in „tam za bregom“, saj se ponaša s kulturnim življenjem 35 let. Marsikatera vas in občini, se ne mora pohvaliti s tem pa čeprav imajo boljše možnosti za delovanje.

Kako težak je bil začetek, veden le še stari živeči člani. Oder za nastope je meril komaj 3x5 metrov. Za zaveso so nosili od doma rjuhe. Kulise so bile dolgo let iz papirja. Za vsako predstavo so morali na novo lepititi papir. Potem so si iz prihranjenega denarja nabavili zaveso. Ker je bila v dvorani slaba peč, drž pa tudi niso imeli (razen, če so jih prinesli s seboj), so vse zimske večere zmizovali.

Ob srečanju starih igralcev, je bilo zanimivo poslušati obujanje spominov na igre: o lepih doživljajih na odru in tudi o oseblinah, ki so jih nosili z vaj vsako zimo. Stolov v dvoranici ni bilo, pomagali so si tako, da so na storičke nabili deske, katere so nanesli od doma. Električne seveda se ni bilo in ker sveča ali petrolejka ni dovolj svetila so si kupili karbidovk. Vso skrb za razstreljavo in pripravljanje odras je imel v največji meri aktivni član Tone Jere. Zato bi bilo lepo, če bi se poleg v prejšnji številki omenjenih tovarisev Andreja Berčiča in pok. župnika Alojzija Škerlja še posebej spomnili na Toneta Jereta. Čeprav se sedaj umika v ozadje, moramo priznati, da je bil vseskozi duša društva. Čistil je dvorano, skrbel za oder, celo karbidovka brez Toneta ni dobro.

V početku leta 1942 je imel službo v tej tovarni obratni mojster Ivan Sterle (ki mi je dal te podatke). Slučajno je ob 3.20 uri odšel v strojnicu. Ob 3.40 uri je nastala v vakumu postaja nad njim eksplozija. Strop se je udrl, streho je odneslo kot tudi vsa vrata in okna, zaradi razstreljenih vodnih cevi je nastala poplava v tovarni. V času eksplozije je bil Sterle ob steni in je imel strečo, da je odnesel celo kožo. Vakum postaja, najvažnejši del tovarne, je bila popolnoma uničena. Tovarna je bila popolnoma onesposobljena za obratovanje za dajdo dobro. Porušene naprave niso mogli nadomestiti.

Kdo je izvršil to akcijo Strle ni mogel ugotoviti. Prepričan pa je, da sta jo izvršili člani Narodne zaščite v tovarni delavca Franc Kralj ali Omahan. Preiskava okupatorja je ugotovila, da so bila ob eksploziji voda v vakuu v oknu v vakuum postaji zaprta. Tempiran plekseni strop je načaktiv prinesel v prostor verjetno že zvečer.

Zaradi te akcije so bili arretirani Ivan Sterle, ki je imel tisto noč službo, Leopold Hribar in vratar Novak.

Sterle je bil obsojen na pet let zapora, ki ga je prestjal v Italiji, ostala dva pa sta bila oproščena. Sterle se je po kapitulaciji Italije vrnil domov.

Ceta Narodne zaščite Kodeljevo je v noči od 4. na 5. aprila 1942, to je na veliko soboto, minirala člječniški nasip pri mestni klavnicni. Ta akcija ni uspela v polni meri zaradi premajhne doze razstrelica. Proga je bila le za krajši čas onemobiljena za promet. Te akcije so se udeležili Milan Harmel kot komandir čete, Slavko Novljan iz Miklavčeve ulice, Dana Klanjšček iz Klunove ulice 3, tovarisev Kosarjev iz Miklavčeve ulice in Marjan Učakar iz Zadružne ulice, vsi na Kodeljevem.

Kot večjo akcijo, pri kateri je sodelovala tudi Narodna zaščita rajona Moste s člani Milanom Hamelom, Dušanom Zadravcem iz Poljske poti sedaj ulice Bratov Rozmanov. Nandetom Hlebšem iz Hradeckega ceste in še več drugih tovarisev, katerih imena mi ni uspelo ugotoviti, naj omenim še akcijo zaplenbe orožja na oddelku finančne kontrole za Ljubljano-oloklico na Bregu številka 6. To akcijo so odlično izvedli člani mestne Narodne zaščite. 3. februarja 1942 okrog 5. ure popoldne pride v pisarno tega oddelka par neznanih tovarisev, pozovе prisotnega starešine glavnega oddelka Rudolfa Uraniča (ki je bil sicer načaktiv), da dvigne roke k vkišu, ga obrne z obrazom k steni, prekine telefon ter ga z napierjenim samokrešom pozove, da pokaže, kje ima shranjene puške. V dveh omrah, ki so bile takoj odprte, je bilo 42 pušk s pripadajočimi bajonetom, opasači in torbicami ter dva zaborja municie. Vse to je bilo v trenutku v večji vrečah, ki so jih prinesli s seboj. Vreče so odnesli v avto, ki je čakal pred vstopom v upravo: Ljubljana, Obč. železnici 16/II, telefon 315-980, tekoči račun pri SDK Ljubljana, Obč. SZDL Ljubljana Moste-Polje.

Nadzorni skupnost

Ustanovitelj in izdajatelj: Občinska konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Ljubljana Moste-Polje. Glavni in odgovorni urednik Bogdan Sturm. Ureja uredniški oddelek: Franco Fajdiga (technični urednik), Slavko Gerlič, Alenka Lobnik, Marjan Moškič, Milan Pritekelj (lektor in korектор), Eda Svetek in Janez Zupančič. List izhaja mesечно. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Obč. železnici 16/II, telefon 315-980, tekoči račun pri SDK Ljubljana, Obč. SZDL Ljubljana Moste-Polje.

Naša skupnost

50101-678-48043. Tisk in kličenje

Tiskarna Ljubljanske pravice v Ljubljani, Kopitarjeva 2. Časopis prejema vse družine v občini brezplačno na dom. Rokopisov ne vramo.

leti slišati. Mladi v Javoru živijo. Dokaz za to je bilo veliko načudjenje 3. junija, ko je bila svečanost v Javoru. Fantje in dekleta, može in žene, vse je poprijelo za delo. Ves teden pred proslavo so pripravljali, ponosni, da ima njihova vas eno največjih obletnic kulturnega delovanja v vsej občini. Upajo, da bo to obletnico upoštevala tudi zvezda kulturnih-prosvetnih organizacij občine Moste-Polje s finančne strani, saj rabijo v svojem domu še več stvari. Najnovejša je odstranitev starega lesenega poda v dvorani in nabava dobre peči za ogrevanje. Edini z izboljšanjimi pogoji za delovanje bodo mladi ohranili ljubezen do gledališke dejavnosti, katera se je rodila pred 35 leti.

JOŽEFA SMREKAR

med prvimi zanimal za ustanovitev prosvetnega društva. Sprejemal je največje vloge in jih v svoji izobraženosti do potankosti odigral. Tudi sedaj je še član društva, čeprav je star že 67 let. Toda ker hodi na delo v Ljubljano (vratar je v Cankarjevem domu na Poljanski cesti), ne more večigrati v dramski skupini. V prostem času se vedno radbere in se zelo zanimal za novice po svetu. V imenu društva se mu še enkrat zahvaljuje za njegovo dolgoletno požrtvovano delo ter mu želimo še mnogo zdravih let!

Čeprav pa stari odhajajo, se ni bati, da bi KUD Fr. Prešeren izumrl, kot je bilo pred nekaj

podnevi, tako rekoč pred nosom policije in karabinjerjev, ki so imeli svojo postajo dve hiši dalej.

Starešina Uranč je razumljivo čez nekaj časa moral iti na policijo ter javiti nasilen odzven orozja. Takoj je bil alarmiran ves policijski in karabinerski aparat zaradi zasedovanja storilcev. Vse zasedovanje in vsi ukrepi so bili zamršni. Za storilci niso našli nobenega sledu.

Avto – bil je iz mestne plinare – je zapeljal orozje po raznih ovinkih na mestno pristavo v Povšetovo ulico. Zvečer je to orozje Dušan Zadravec iz Narodne zaščite Moste z aktivisti iz mestne plinare vložil v največjo cisterno za gnojnicu. Ta cisterna je bila naslednje jutro že na dvorišču hiš št. 25 a v takratni Mahničevi ulici na Kodeljevem, kjer je stanoval Milan Harmel, komandan Kodeljevskih čet Narodne zaščite. Iz stranične greznice so načrpalili v cisterno gnojnicu ter jo odpeljali po Zaloški cesti proti bloku, kjer Litijačka cesta je bila bolj sumljiva, ker je vodila direktno na partizansko ozemlje. Bil je ravno čas, ko so kmetske vozilne na svoje najnovejše v travnik in tako se fašisti na bloku voz z gnojnicu ni zdel preveč sumljiv. Malo so sicer pomesali po cisterni, vendar se kriči ne pregloboko, tako da članom Narodne zaščite, ki so čakali v bližnji gostilni ni bilo treba stopiti v akcijo.

Naslednji dan je to orozje, ki sicer ni preveč prijetno dišalo, vseeno z velikim veseljem čistili partizanska šolska četa v taborišču nad Podlipoglavom.

Ta akcija je bila izvršena brezhibno. Ker storilci niso mogli izslediti, so zaprli sicer vse uslužbenice oddelka s starešinom Urančem vred. Ker pa jima niso mogli dokazati nikake zveze z storilci, so jih čez tri meseca izpustili.

Omenim naj še, da je bil Nande Hlebš, ki je sodeloval tudi pri tej akciji, eden izmed zelo delovnih in hrabrih aktivistov. Ker je stanoval na Hradeckem cesti nad Golovškim gozdom, je var